ಮಾಧವ ಎನ್. ಕಟ್ಟಿ
ಎನ್. ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ

ಚಾಲುಕ್ಯ ಆರನೆಯ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ವಳಬಳ್ಳಾರಿಯ ಎರಡು ಶಾಸನಗಳು

ಈ ಕೆಳಗೆ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಶಾಸನಗಳನ್ನು[1] ಶ್ರೀ ಎನ್. ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ ಅವರು ೧೯೭೮–೭೯ರಲ್ಲಿ ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ್ದ ಪ್ರವಾಸದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಮಾಡಿದ್ದರು. ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಿಂಧನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ವಳಬಳ್ಳಾರಿ ಊರಿನ ತುಂಗಭದ್ರಾ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ರಾಮಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯದ ಅಧಿಷ್ಠಾನದ ಬಳಿ ಈ ಎರಡೂ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ತಮ್ಮ ಕೃಷಿ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಮಸೆಯಲು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಒಂದು ಒಂದು ಶಾಸನದ ಮೇಲ್ಭಾಗವು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಎರಡೂ ಶಾಸನಗಳ ಬಹುಭಾಗ ಮಣ್ಣಿನಡಿ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಮೊದಲ ಶಾಸನದ ಮುಖ್ಯವಾದ ಭಾಗ ಹಾಗೂ ಎರಡನೇಯ ಶಾಸನದ ಪೂರ್ತಿಭಾಗ ಸಾಕಷ್ಟು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿವೆ.

ಮೊದಲ ಶಾಸನವು ಚಾಳುಕ್ಯ ವಿಕ್ರಮಸಂವತ್ಸರ ೨೦ನೇಯ ವರ್ಷ, ಯುವ ಸಂವತ್ಸರ, ಬಹುಳ ಏಕಾದಶಿ ಉತ್ತರಾಯಣ ಸಂಕ್ರಮಣ ಭಾನುವಾರ ತಿಥಿಯದಾಗಿದ್ದು, ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೦೯೫ ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೫ಕ್ಕೆ ಸರಿಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದು, ವಾರವು ಭಾನುವಿನ ಬದಲು ಮಂಗಳಕ್ಕೆ ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಎರಡನೇಯ ಶಾಸನವು ಚಾಳುಕ್ಯ ವಿಕ್ರಮ ಸಂವತ್ಸರದ ೪೨ನೇಯ ವರ್ಷ, ಹೇಮಲಂಬಿ ಪುಷ್ಯ ಅಮವಾಸ್ಯಾ ಸೋಮವಾರ ತಿಥಿಯದಾಗಿದ್ದು, ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧೧೭ ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೪ ಮಕರಸಂಕ್ರಮಣದ ಹಿಂದಿನ ದಿನಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೊಂದುತ್ತದೆ.

ಎರಡೂ ಶಾಸನಗಳು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದು, ಪಠ್ಯಭಾಗವು ಎರಡನೇಯದರಲ್ಲಿ ಪೂರ್ತಿ ಗದ್ಯದಲ್ಲೂ ಮೊದಲನೇಯದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಶ್ಲೋಕ ಹಾಗೂ ಶಾಪಭಾಗದ ಪದ್ಯಗಳ ವಿನಾ ಪೂರ್ತಿ ಗದ್ಯದಲ್ಲೂ ಇವೆ.

ಈ ಶಾಸನಗಳ ಅಕ್ಷರಗಳು ಲಿಪಿಶಾಸ್ತ್ರರೀತ್ಯಾ ಅವುಗಳ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪೂರ್ತಿ ಅನುಗುಣವಾಗಿವೆ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ದೋಣಿ[2] ಮತ್ತು ಯಲಿಶಿರೂರಿನ[3] ಹನ್ನೊಂದನೇಯ ಶತಮಾನದ ಶಾಸನಗಳ ಅಕ್ಷರಗಳ ಜೊತೆ ಹೋಲಿಕೆ ಹೊಂದಿವೆ. ಆದರೆ ಕೆಳಗಿನ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. 'ಅಂದು' (೧೯ನೇಯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 'ಸಂಕ್ರಮಣದಂದು'ನಲ್ಲಿ)ಎಂದು ಮೊದಲ ಶಾಸನದಲ್ಲೂ

1. *A.R.EP.*, 1978-79, No. 168 and 169. ಶಾಸನ ಇಲಾಖೆಯ ನಿರ್ದೇಶಕರ ಅನುಮತಿಯೊಡನೆ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ.
2. *S.I.I.*, Vol. XI, pt. II, Ins. No. 140 and *Ep. Carn.*, Vol. V, Bl. Ins. No. 116
3. *S.I.I.*, Vol. XI, pt. II, Ins. No. 167 and *Ep. Carn.*, Vol. VII, Sk. Ins. No. 114

'ಬೇಂಟೆಯ' (೧೪–೧೫ನೇಯ ಸಾಲು) ಎಂದು ಎರಡನೇಯ ಶಾಸನದಲ್ಲೂ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯೋಗಗಳಂತೆ ಅನುನಾಸಿಕದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅನುಸ್ವಾರವನ್ನು ಬಳಸಿದೆ. ಲಿಪಿ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ರ ಕಾರಕ್ಕೆ ಬರುವ ಒತ್ತಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಈರೊತ್ತಾಗಿ ಬಳಸಿದೆ. ಉದಾ : ಮೊದಲ ಶಾಸನದ ೧೩ನೇಯ ಸಾಲಿನ 'ಸರ್ವ್ವಾಧ್ಯಕ್ಷ' ಅಥವಾ ಎರಡನೇಯ ಶಾಸನದ ೬–೭ ಸಾಲುಗಳ 'ಆಚಂದ್ರಾರ್ಕ್ಕ'.

ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜಕೀಯ, ಸಮಾಜೋ-ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಸ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದಿರುವುದು ಈ ಶಾಸನಗಳ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ.

ಅಚ್ಚುಪನ್ನಾಯ(ಟಂಕಸಾಲೆ)ದ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ಕೇಶಿರಾಜ ಎಂಬಾತನೂ ಮಾದಿರಾಜ ಎಂಬಾತನೂ ಪಿರಿಯಬೆಳ್ಳಹಾರದ ಅಗ್ರಹಾರದ ಮೂಲಸ್ಥಾನದೇವರ ನಿತ್ಯನೈವೇದ್ಯ, ನಂದಾದೀಪ, ನೃತ್ಯ, ಸಂಗೀತ ಮುಂತಾದ ಸೇವೆಗಳಿಗಾಗಿ ವಿವಿಧ ತೆರಿಗೆಗಳಿಂದ ಬರುವ ಆದಾಯವನ್ನು ದಾನ ನೀಡಿರುವುದನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವುದೇ ಮೊದಲ ಶಾಸನದ ಉದ್ದೇಶ. ಮಹಾಪ್ರಧಾನ ಸಂಧಿವಿಗ್ರಹಿಕ ಸರ್ವ್ವಾಧ್ಯಕ್ಷ ಮಹಾಪ್ರಚಂಡ ದಂಡನಾಯಕ ಮಹಾದೇವ ಭಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯರ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ಈ ದಾನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ದಾನ ನೀಡಿದ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಲೊಕ್ಕಿಪಣ(ಸಾಲು ೨೨–೨೩)ಸ್ವಾರಸ್ಯದ್ದು. ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಮಾನದ ನಾಣ್ಯವನ್ನು ಈ ಶಬ್ದವು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಬಹುಶಃ ಈ ನಾಣ್ಯದ ಒಂದು ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಕೆತ್ತನೆ ಇದ್ದಿರಬಹುದು (ಲಕ್ಷ್ಮಿ >ಲಕುಮಿ>ಲಕ್ಕಿ > ಲೊಕ್ಕಿ). ಹೀಗಾಗಿ 'ಲೊಕ್ಕಿಪಣ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ನೀಡಿದೆ.[4]

ಬಾಲಭಾಸ್ಕರದೇವನೆಂಬಾತನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದ ಉತ್ತರಾಯಣ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದ ಕೇಶವದೇವರ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಾಸಾಮಂತ ಕಾಳಂಜಾರ ಪುರವರಾಧೀಶ್ವರ ಪಿರಿಯಬೇಂಟೆಯ ವಸಂತನಾಯಕನು ಆದಿತ್ಯದೇವರ ಗಡಿಂಬದ ಕೋಲಿನಿಂದ ಅಳೆದು ೧೦ ಮತ್ತರು ಭೂಮಿಯನ್ನು ದಾನ ನೀಡಿದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಎರಡನೇಯ ಶಾಸನವು ದಾಖಲಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಅಗ್ರಹಾರ ಪಿರಿಯಬೆಳ್ಳಹಾರದ ೧೨೦ ಮಹಾಜನರ ವಶಕ್ಕೆ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಮಹಾದೇವ ಭಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯನೆಂಬ ಮಾಂಡಲಿಕನ ವಿಚಾರ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ಮೊದಲಬಾರಿ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಮೊದಲ ಶಾಸನ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆ, ಮುಂಡರಗಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ದೋಣಿಯ ಶಾಸನವನ್ನು ಮೇಲೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದು, ಆರನೇಯ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಮನೆವೆರ್ಗಡೆಯಾಗಿದ್ದ ಮಾಂಡಲಿಕ ಮಹಾದೇವಭಟ್ಟ ಎಂಬಾತನ ವಿಚಾರ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಪರಿಶೀಲನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಶಾಸನವು ಮಾಂಡಲಿಕ ಭಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯನು ಮಹಾಪ್ರಧಾನ, ಸಂಧಿವಿಗ್ರಹಿಕ ಮತ್ತು ಸರ್ವಾಧ್ಯಕ್ಷ ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿತನಾಗಿದ್ದು, ಎಂದರೆ ಮಂತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನನು ವಿದೇಶ ವ್ಯವಹಾರ(ಯುದ್ಧ ಹಾಗೂ ಸಂಧಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ಣಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು)ಗಳ ಅಧಿಕೃತ ಹಾಗೂ ಆಡಳಿತದ ಸಮಗ್ರ ಮೇಲುವಿಚಾರಣೆ ನೋಡುವ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದವನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡೂ ಶಾಸನಗಳು ಅದೇ ಆರನೇಯ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಕಾಲದವು. ದೋಣಿ ಶಾಸನದ ಮನೆ ವೆರ್ಗಡೆ ಮಹಾದೇವಭಟ್ಟನು ಈ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತನಾದ ಮಹಾದೇವ ಭಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯನೇ ಆಗಿರಬೇಕು. ಇದು ನಿಜವಾದರೆ, ಆತ ಈ ಶಾಸನಗಳು ಹೊರಟ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರಧಾನ, ಸಂಧಿವಿಗ್ರಹಿ ಹಾಗೂ ಸರ್ವಾಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಬಡ್ತಿ ಪಡೆದಿರಬೇಕು.

ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತನಾದ ಕೇಶಿರಾಜ ದಂಡನಾಯಕನು ಕೋಡುಗುಳಿ ಶಾಸನದ[5] ಕೇಶಿರಾಜನೇ

---

4. ಟಂಕಸಾಲೆಯಾಗಿದ್ದ ಲಕ್ಕಿಗುಂಡಿಯು ಲಕ್ಷ್ಮಿ(ಲೊಕ್ಕಿ) ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಬಂದಿದ್ದು, ಲೊಕ್ಕಿಪಣ ಎಂಬ ನಾಣ್ಯವು ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದೆಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

5. *S.I.I.*, Vol. XX, Ins. No. 69, pp. 82 ff.

ಆಗಿರಬೇಕು. ಈ ಶಾಸನವು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧೦೭ರದಾಗಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಆತನೂ "ಸಮಧಿಗತ ಮಹಾಸಾಮಂತಾಧಿಪತಿ ಮಹಾಪ್ರಚಂಡ ದಂಡನಾಯಕ ದುಷ್ಟವಿದ್ವಿಷ್ಟ ವಿಧೇಯಕ ವಾಜಿಕುಲಾರ್ಣವ ಪಾರಿಜಾತ ಸುಕವಿಮತ ಚೂತಬಂಧು ವನವಸಂತ ವಚನಶ್ರೀವಧೂಕಾಂತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸರೋರುಹ ಮಧೂಬ್ರತ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯಬ್ರತ ಹರಚರಣ ರಜೋರಂಜಿತೋತ್ತಮಾಂಗನ್ ಅಯ್ಯನಸಿಂಗನಾಮಾದಿ ಸಮಸ್ತಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸಹಿತಂ ಶ್ರೀಮನ್‌ಮಹಾಪ್ರಧಾನಮ್ ಹೇರಿಲಾಳ ಸಂಧಿವಿಗ್ರಹಿ ದಂಡನಾಯಕಂ ಕೇಶಿರಾಜರಸ" ಎಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗುವ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಕೇಶಿರಾಜ ದಂಡನಾಯಕ ಎಂದಷ್ಟೇ ಹೇಳಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ಈ ಶಾಸನವು ಅವನನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ದಂಡನಾಯಕ ಎಂಬ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸೂಚಿಸಿ ಉಳಿದ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ಹೇಳದೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತನಾದ ಮಾದಿರಾಜನು ಕೇಶಿರಾಜನ ಸೋದರನಾಗಿರಬಹುದು. ಇವರುಗಳ ತಂದೆತಾಯಂದಿರ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣೆ ಇರುವ ಶಾಸನ ಪತ್ತೆಯಾಗುವವರೆಗೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಖಚಿತವಾಗಿ ಏನೂ ಹೇಳಲಾಗದಿದ್ದರೂ ಅಂಥ ಶಾಸನ ಪತ್ತೆಯಾಗುವ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಆಶಾವಾದಿಗಳಾಗಿರಬಹುದು.

ಮಹಾಸಾಮಂತ ಕಾಲಂಜಾರಪುರವರಾಧೀಶ್ವರ ಪಿರಿಯಬೇಂಟೆಯ ವಸಂತನಾಯಕನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಹೊಸ ಮಾಂಡಲಿಕನೊಬ್ಬನನ್ನು ಎರಡನೇಯ ಶಾಸನವು ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಳಚೂರ್ಯರ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಕಾಳಂಜಾರಪುರವರಾಧೀಶ್ವರನೆಂಬ ಬಿರುದು ಆಗಾಗ ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಸಂತನಾಯಕನು ಈ ವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನು. ಕರ್ನಾಟಕ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಸಾಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಈ ಶಾಸನವು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಮಹಾಸಾಮಂತ ಹಾಗೂ ಪಿರಿಯಬೇಂಟೆಯ ಎಂಬ ಅವನ ಬಿರುದುಗಳು, ಅವನೊಬ್ಬ ಗಣ್ಯ ಮಾಂಡಲಿಕನಾಗಿದ್ದು ಅವನು ಅರಮನೆಯ ಬೇಟೆಗಾರರ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿದ್ದವನೆಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. 'ಚಿತ್ತಚಮತುಕಾರ' (ಚಮತ್ಕಾರ) ಎಂಬ ಅವನ ಇನ್ನೊಂದು ಬಿರುದು ಸ್ವಾರಸ್ಯದ್ದೂ ಮಹತ್ವದ್ದೂ ಆಗಿದ್ದು, ಅವನು ಆರನೇಯ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಮೋದ ಉಂಟು ಮಾಡುವವನೆಂದು ಇದರ ಅರ್ಥ.

ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿವರಗಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣವು ಈಗಿನ ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ, ಜಯಂತಿಪುರವು ವೈಜಯಂತಿ ಅಥವಾ ಬನವಾಸಿ (ಉತ್ತರಕನ್ನಡ) ಎಂದು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಪಿರಿಯಬೆಳ್ಳಹಾಟಿ ಶಬ್ದದ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಇದನ್ನು ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲದೆ ಈಗಿನ ಜಿಲ್ಲಾಕೇಂದ್ರ ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಜೊತೆ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಶಾಸನ ದೊರೆತ ಸ್ಥಳವಾದ ವಳಬಳ್ಳಾರಿಯನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ (ಒಳಗಿನ)ಬಳ್ಳಾರಿ ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸಬಹುದು. ಈ ಊರು ತುಂಗಭದ್ರೆಯಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಎಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲ ಹೇಳುವುದು ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾಗಬಹುದು. ಹೊಳೆಬಳ್ಳಾರಿ ಎಂದೂ ಈ ಊರಿನ ಹೆಸರನ್ನು ಅರ್ಥವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಅದೇ ವಳೆಬಳ್ಳಾರಿ > ವಳಬಳ್ಳಾರಿ ಎಂದಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.

ಮೊದಲನೇಯ ಶಾಸನ[6]

೧. ಸ್ವಸ್ತಿ । ಸಮಸ್ತ ಭುವನಾಶ್ರಯ ಶ್ರೀಪೃ(ಪೃ)
೨. ಥು(ಥ್ವೀ)ವೀ ವಲ್ಲಭ ಮಹಾರಾಜಾಧಿ ರಾ
೩. ಜಂ ಪರಮೇಶ್ವರ ಪರಮಭಟ್ಟಾರಕ ಸತ್ಯಾ

---

6. *A.R.Ep.*, B. 168 of 1978-79ರ ಶಾಸನಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ

೪. ಶ್ರಯ ಕುಳತಿಲಕ ಚಾಳುಕ್ಯಾಭರಣಂ

೫. ಶ್ರೀಮತ್ ತ್ರಿಭುವನಮಲ್ಲ ದೇವರು(ರ) ವಿಜಯ ರಾ

೬. ಜ್ಯಮ(ಮು)ತ್ತರೋತ್ತರಾಭಿವೃದ್ಧೀ ಪ್ರವರ್ಧ್ದಮಾನ ಮಾ

೭. ಚಂದ್ರಾರ್ಕ್ಕ ತಾರಂಬರಂ ಸಲುತ್ತುಮಿರೆ ಕಲ್ಯಾಣದ ನೆಲೆವೀ

೮. ಡಿನೊಳು ಸುಕಸಂಕತಾ(ಸುಖಸಂಕಥಾ) ವಿನೋದದಿಂ ರಾಜ್ಯಂಗೆಯ್ಯುತ್ತುಮಿ[ರೆ]॥

೯. ಸ್ವಸ್ತಿ ಯಮನಿಯಮಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಧ್ಯಾನಧಾರಣಮೋನಾ

೧೦. ಸುಷ್ಠಾನಾ(ನ) ಪಾರಾಯಣ ವಿವೇಕ ನಾರಾಯಣ ಕವಿಗಮ

೧೧. [ಕಿ]ಗೆ ಪ್ರಸ[7](ಪ)ನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಗುಣಯುಕ್ತ ನಿಷ್ಕಪಟ ವಿನೆಯ

೧೨. ದಿ.....ಸತ್ಯ ರಾಧೇಯರು....ಕುಳ ವಾ(ವ)ಸಿಷ್ಠ(ಶಿಷ್ಟ)ರು ಸ(ಮು)ರ ಸಂತುಷ್ಠ

೧೩. ರು ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾಪ್ರಧಾನ ಸಂಧಿವಿಗ್ರಾಹಿಕ ಸರ್ವ್ವಾಧ್ಯಕ್ಷಂ ಮ[ಹಾ]

೧೪. ಪ್ರಚಂಡ ದಂಡನಾಯಕ ಮ[ಹಾ]ದೇವ ಭಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯ[ರ]

೧೫. ಬೆಸದಿಂ । ಸ್ವಸ್ತಿ ಸಮಸ್ತ ನಿಜ ನಾಮಾಂಕಮಾಳಿಕಾಪ್ರಸ(ಶ)ಸ್ತಿ ಸಹಿ[ತಂ]

೧೬. ಶ್ರೀಮದಚ್ಚುಪನಾಯದ ದಂಡನಾ[ಯ]ಕ ಕೇಸಿರಾಜನುಂ ಮದಿರಾ[ಜನುಂ]

೧೭. ಸ್ವಸ್ತಿಶ್ರೀ ಚಾಳುಕ್ಯ ವಿಕ್ರಮವರ್ಷದ ೨೦ ಯುವ ಸಂವತ್ಸರದ

೧೮. ಪುಷ್ಯ ಬಹುಳ ೧೧ ಆದಿವಾರಮುತ್ತರಾಯಣ ಸಂಕ್ರ[ಮ]

೧೯. ಣದಂದು ಅಗ್ರಹಾರಂ ಪಿರಿಯಬೆಳ್ಳಹಾಚ ಮೂಲ

೨೦, ಸ್ಥಾನ ದೇವರ್ಗ್ಗೆ ನಿವೇದ್ಯ ಅಖಣ್ಡ ನಂದಾದೀವಿಗೆ [ಗಂ]

೨೧. ಗಾನ್ಧರ್ವ್ವಕೆಂದ್ ಬಿಟ್ಟ [ಮುಡಿ]ಪು ಹೇಚ(ಚಿಂ)ಗೆ ವೇರು ೧ಕೆ.

೨೨. ಲೊಕ್ಕಿಪಣಂ ೩ ವೀಸ ೧೦ ಇಂತರವಟ್ಟದ ಹೇಚು ೨

೨೩. ಲೊಕ್ಕಿಪಣ[ಂ] ೨ ವೀ ೧೦ ಮಂಗಳ ಮಹಾಶ್ರೀ

೨೪. ಅನ್ತು ತಿಂಗಳ ಹೇಚು ೨ ದಕ್ಷಿಣ ಸೊ....

೨೫. . .ಗಂಗೆಯ ತಡಿಯಲ್ ಸಾಯಿರ...

೨೬. ನಂ ಸಾಯಿರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ್ಗ್ಗಂ ದಾನಂಗೆಯ್ದ

೨೭. ಫಲಮಕ್ಕು ನಡೆಸಿದರ್ಗ್ಗೆ ಧರ್ಮ್ಮ

---

7. ಸಣ್ಣದಾಗಿ ಮೇಲೆ ಬರೆದಿದೆ.

ಎರಡನೇಯ ಶಾಸನ[8]

೧. ಓಂ [॥*] ಜಯತ್ಯಾವಿಷ್ಕೃತಂ ವಿಷ್ಣೋರ್ವ್ವರಾಹಂ ರೋಷಮುತ್ತ
೨. ಮಂ[।*] ದಕ್ಷಿಣೋನ್ನತ ದಂಷ್ಟ್ರಾಗ್ರ ವಿಶ್ರಾಂತ ಭುವನತ್ರಯಂ[9] ॥
೩. ಸ್ವಸ್ತಿ ಸಮಸ್ತ ಭುವನಾಶ್ರಯ ಶ್ರೀಪೃಥ್ವೀವಲ್ಲಭ ಮಹಾರಾ
೪. ಜಾಧಿರಾಜ ಪರಮೇಶ್ವರ ಪರಮಭಟ್ಟಾರಕ ಸತ್ಯಾಶ್ರಯ ಕುಳ
೫. ತಿಳಕ ಚಾಳುಕ್ಯಾಭರಣ ಶ್ರೀಮತ್ತ್ರಿಭುವನಮಲ್ಲದೇವರ
೬. ವಿಜಯರಾಜ್ಯಮುತ್ತರೋತ್ತರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರವರ್ದ್ಧಮಾನಾ ಚಂ
೭. ದ್ರಾರ್ಕ್ಕತರಂ ಸಲುತ್ತುಮಿರೆ ಜಯಂತೀಪುರದ ನೆಲೆವೀಡಿನೊ
೮. ಳು ಸುಖಸಂಕಥಾವಿನೊಂದದಿಂ ರಾಜ್ಯಂಗೆಯುತ್ತುಮಿರೆ॥ ತತ್ಪಾದ
೯. ಪದ್ಮೋಪಜೀವಿಗಳಪ್ಪ ಸ್ವಸ್ತಿ ಸಮಧಿಗತ ಪಂಚಮಹಾಶಬ್ದ[10] ಮಹಾಸಾಮಂತಂ
೧೦. ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತಂ ಕಾಳಂಜರಪುರವರಾಧೀಶ್ವರಂ [ಧೀ]ರಧಿ(ದಿ)
೧೧. ಭುಜಮಾಹೇಸ್ವ(ಶ್ವ)ರಂ ಸಲ್ಲಲಿತ [ಸಮುದ]ಯ ಗುಣಗಣೋತ್ತುಂಗಂ ಗೋ
೧೨. ತ್ರಪವಿತ್ರಂ ಸುಜನೈಕಮಿತ್ರಂ [ವೀರಾದಿ]ಪಾರ್ಥ ಸೌಜನ್ಯರತ್ನ[ಂ] ಶ್ರೀ
೧೩. ಮತ್ತ್ರಿಭುವನಮಲ್ಲದೇವರ ಚಿತ್ತಚಮತುಕಾರನೇಕಾಂಗವೀರ ನಾ
೧೪. ಮಾದಿ ಸಮಸ್ತಪ್ರಸ(ಶ)ಸ್ತಿಸಹಿತಂ ಶ್ರೀಮನುಮಹಾಸಾಮಂತ ಪಿರಿಯಬೇಂ
೧೫. ಟೆಯ ವಸಂತನಾಯಕ॥ ಶ್ರೀಮತ್ ಚಾಳುಕ್ಯ ವಿಕ್ರಮ ವರ್ಷ[ದ][11]ನಲ್ವತ್ತರೆ
೧೬. ಡ[ನೆ][12]ಯ ಹೇಮಳಂಬಿ ಸಂವತ್ಸರದ ಪೌಷ್ಯದಮಾವಾಸೆ ಸೋಮವಾ
೧೭. ರದಂದುತ್ತರಾಯಣ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ನಿಮಿತ್ತಂ ಶ್ರೀ ಬಾಲಭಾಸ್ಕರದೇವರು
೧೮. ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಕೇಸ(ಶ)ವದೇವರಿಗಂ ನಿ(ನೈ)ವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಮದಾ
೧೯. ದಿತ್ಯ ದೇವರ ಗಡಿಂಬದ ಕೋಲೊಳು ಬಿಟ್ಟ ಕರಿಯನೆಲಂ ಮತ್ತ
೨೦. ರು ಹತ್ತು ಶ್ರೀಮದಗ್ರಹಾರ ಪಿರಿಯಬೆಳ್ಳಹಾಚ[ದ][13] ಮಹಾಜನಂ

---

8. *A.R.Ep.*, B. No. 169 of 1978–79ರ ಶಾಸನಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ
9. ಅನುಷ್ಟುಪ್
10. 'ಮಹಾ-ಶಬ್ದ' — ಈ ಎರಡು ಶಬ್ದಗಳು ಇಲ್ಲ.
11. 'ದ' ಇಲ್ಲ
12. 'ನೆ' ಇಲ್ಲ
13. 'ದ' ಇಲ್ಲ

೨೧. ನೂಱಿಪ್ಪದಿಂಬರು ರಕ್ಷಿಸುವರು [॥*] ಇನ್ತೀದರ್ಮ್ಮಮಂ ಪ್ರತಿ

೨೨. ಪಾಲಿಸಿದರ್ಗ್ಗೆ ಶ್ರೀವಾರಣಸಿಯಲು ಸಾಸಿರ್ವ್ವರು ಬ್ರಾ

೨೩. ಹ್ಮಣರ್ಗ್ಗೆ ಸಾಯಿ[ರ][14] ಕವಿಲೆಯ[15] ದಾನಂಮಾಡಿದ ಫಲಮಕ್ಕುಂ

೨೪. ಇ[ಈ] ದರ್ಮ್ಮಮನಳಿದರ್ಗ್ಗೆ[16] ಸಾಯಿರ ಕವಿಲೆಯುಮಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು

೨೫. [ಮು]ನಳಿದ ಪಾಪಂ ಅಕ್ಕುಂ। ಸ್ವದತ್ತಂ(ತ್ತಾಂ) ಪರದತ್ತಂ(ತ್ತಾಂ) ವಾಯೋ ಹರೇ

೨೬. ತು(ತ) ವಸುಂಧರಾಂ[।*] ಸ(ಷ)ಷ್ಠಿರ್ವ್ವರ್ಷ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ವಿಷ್ಟಾಯಾಂ ಜಾ

೨೭. ಯತೇ ಕ್ರಿಮಿಃ॥[17] ಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಬರೆದಂ[18] ದೇ[ವೋಜಂ]

೨೮. ಭೋಜಣಾರ್ಯ

(ಕನ್ನಡಾನುವಾದ/ಡಾ॥ ಸೂರ್ಯನಾಥ ಕಾಮತ್)

---

14. 'ರ' ಇಲ್ಲ
15. 'ಕವಿಲೆಯುಮಂ' ಎಂದು ಓದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
16. 'ಅಳಿದವರ್ಗ್ಗೆ' ಎಂದು ಓದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
17. ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಸ್ಸು
18. 'ಬರೆದೊಂ' ಎಂದು ಓದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.